

Duurzaamheidsverslag 2022

MVB beleid

Stichting Heineken Pensioenfonds



Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Maatschappelijk Verantwoord Beleggingsbeleid	4
1.1 Leidende Principes.....	6
1.2 Thema's en instrumenten	7
1.3 De instrumenten nader uitgewerkt.....	9
1.3.1 ESG Integratie	9
1.3.2 Actief Beleggerschap	13
1.3.3 Uitsluiting	15
1.3.4 Impact Investing	16
1.4 Verantwoording en Evaluatie van het MVB beleid	17
1.5 IMVB Convenant, OESO Richtlijnen en UN Guiding Principles.....	18
1.6 Wet- en Regelgeving.....	19

Voorwoord

Het Duurzaamheidsverslag 2022 bestaat uit twee delen, het beleidsdeel en het resultatendeel. Het beleidsdeel betreft het beleid dat sinds december 2022 door het bestuur is vastgesteld en op de website is gepubliceerd, waarbij de recente wijziging van het CO₂e reductiebeleid en enkele tekstuele optimalisaties zijn verwerkt.

Het resultatendeel van het Duurzaamheidsverslag 2022 is separaat te vinden op de website.

1. Maatschappelijk Verantwoord Beleggingsbeleid

Het Heineken Pensioenfonds (hierna: HPF) belegt een vermogen van ca. 4,0 miljard euro met als doel om met een zo goed mogelijk rendement bij een verantwoord risico de koopkracht van pensioenen zoveel mogelijk in stand te houden. Het HPF is daarbij van mening dat een goed pensioen genoten wordt in een wereld die het waard is om in te leven. Het is echter steeds minder vanzelfsprekend dat dat perspectief zich zonder gerichte inspanning zal realiseren. Daarom houdt het HPF in het beleggingsbeleid, naast rendement en risico, ook rekening met milieu- en sociale aspecten en goed ondernemingsbestuur. Hoe het HPF dit doet, is vastgelegd in het beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB). Naast MVB wordt ook de Engelse afkorting ESG voor Environmental, Social en Governance aspecten veel gebruikt. Ook wij gebruiken beide afkortingen als synoniemen.

Het HPF ziet het ontwikkelen van MVB beleid als een evolutionair proces. Het HPF wil op ieder moment een compleet, relevant en haalbaar MVB beleid hebben staan, dat zich aanpast en uitbreidt afhankelijk van opgedane ervaringen en ontwikkelingen in visie en expertise. Deze evolutionaire groei is onderdeel van het beleid. Gelijktijdig zijn ook maatschappelijke inzichten en marktpartijen in ontwikkeling, en komen er steeds meer en betere beleggingsproducten (van vermogensbeheerders) en analyse instrumenten (van dataproviders) waarmee het beleid van het HPF verder kan worden vormgegeven en uitgevoerd. Het HPF onderkent aldus dat het maatschappelijk verantwoord beleggen zich extern blijft ontwikkelen en wil hier in mee blijven gaan.

In december 2018 heeft het HPF het Convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB Convenant) ondertekend. Hiermee onderschrijft het HPF de *'OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen'* en de *'UN Guiding Principles on Business and Human Rights'* (UNGPs), en wordt het *'OESO Richtsnoer voor Institutionele Beleggers'* als leidraad gehanteerd.

In 2020 heeft het HPF een nieuw MVB beleid opgesteld dat in lijn is met de in het IMVB Convenant vastgestelde standaarden. De MVB Visie, de MVB Beleggingsovertuiging en de MVB Doelstelling opnieuw geformuleerd en zijn Leidende Principes vastgesteld, als onderdeel van de overkoepelende Visie, Beleggingsovertuigingen en Beleggingsdoelstellingen van het HPF als geheel. In 2021-2022 is de implementatie van dit MVB beleid vormgegeven en zijn de resultaten over 2021 in een eerste Duurzaamheidsverslag 2021 vastgelegd. Hiermee wordt tevens invulling gegeven aan de periodieke rapportage die in de MVB Doelstelling wordt genoemd.

In 2022 heeft het HPF het MVB beleid verder ontwikkeld. Zo is als nadere invulling van ESG Integratie een klimaatdoelstelling geïntroduceerd die is afgeleid van het Klimaatakkoord van Parijs, is de reikwijdte van onze Engagement inspanning flink uitgebreid, zijn criteria om over te gaan tot Uitsluitingen verruimd, is een start gemaakt met Impact Investing binnen zowel onze aandelen- als onze staatsobligatieportefeuille, en is een bestuurslid aangewezen met MVB als speciaal aandachtsgebied. De rapportage over de uitvoering en resultaten van het beleid is beschikbaar uiterlijk zes maanden na jaareinde.

MVB Visie

Het HPF is van mening dat het als lange-termijn belegger en gezamenlijk met andere institutionele beleggers invloed heeft op de maatschappelijk verantwoorde bedrijfsvoering van ondernemingen en overheden, ook al is die invloed beperkt, niet altijd meetbaar, en doorgaans slechts merkbaar op de langere termijn. Het HPF erkent dat deze invloed een maatschappelijke verantwoordelijkheid met zich meebrengt, en wil daaraan invulling geven door maatschappelijk verantwoord beleggen te integreren in zijn beleggingsbeleid. Al doende beoogt het HPF een bijdrage te leveren aan maatschappelijke lange-termijn waardecreatie.

Een essentieel uitgangspunt hierbij is dat sociale partners en deelnemers van het HPF het belangrijk vinden dat het HPF maatschappelijk verantwoord belegt. Het HPF wil een MVB beleid voeren dat aansluit bij de MVB ambities van HEINEKEN en waarin belanghebbenden zich herkennen. Het HPF wil transparant zijn over het gevoerde MVB beleid, en over de effecten van dit beleid, voor zover meetbaar en identificeerbaar.

Het belangrijkste element van de overkoepelende Visie van het HPF als geheel is de ambitie om binnen de risicohouding, financiële middelen en wettelijke kaders de koopkracht van pensioenen zo veel mogelijk in stand te houden. Het HPF wil de toevertrouwde gelden hiertoe op een maatschappelijk verantwoorde en prudente wijze beleggen, met als beleggingsdoelstelling dat de rendement risicoverhouding van de beleggingen op deze ambitie is afgestemd.

MVB Beleggingsovertuiging

Het is de MVB Beleggingsovertuiging van het HPF dat maatschappelijk verantwoord beleggen kan samengaan met de beleggingsdoelstelling om de rendement-risicoverhouding van de beleggingen af te stemmen op de ambitie tot koopkrachtbehoud van pensioenen.

MVB Doelstelling

De MVB Doelstelling van het HPF is om op een gecontroleerde en zichtbare wijze maatschappelijk verantwoord te beleggen.

- [gecontroleerd] De hierboven genoemde MVB Beleggingsovertuiging zal hierbij gemonitord worden, en bijgestuurd worden indien de ambitie tot koopkrachtbehoud van pensioenen hierdoor in gevaar komt.
- [zichtbaar] Ook zal er periodiek gerapporteerd worden, zowel intern als extern, over het gevoerde beleid, de uitvoering en de resultaten, zodat stakeholders hier kennis van kunnen nemen.

1.1 Leidende Principes

Om richting te geven aan de praktische invulling van het MVB beleid heeft het HPF vijf leidende principes geformuleerd. De eerder geformuleerde MVB Doelstelling is hierbij voor de volledigheid als eerste Leidende Principe opgenomen.

LEIDENDE PRINCIPES RONDOM HET MVB BELEID

1. De MVB Doelstelling van het HPF is om op een gecontroleerde en zichtbare wijze maatschappelijk verantwoord te beleggen.
- Zie hierboven.
2. Het MVB beleid van het HPF is relevant en haalbaar, en zal zich ontwikkelen middels een gefaseerde ingroei zoals verwoord in het IMVB Convenant.
- Het HPF zal, gezien haar omvang, samenwerking zoeken met dataproviders, vermogensbeheerders en andere pensioenfondsen om de effectiviteit van zijn MVB beleid voor een duurzamere samenleving te bevorderen.
3. Geïnspireerd door de duurzaamheidsthema's van HEINEKEN NV en de Sustainable Development Goals (SDGs) van de Verenigde Naties, legt het HPF de nadruk op drie thema's: Klimaat, Water en Mensenrechten.
- Overige thema's worden geadresseerd middels specifieke metingen en doelen zoals beschikbaar bij onze dataproviders of vermogensbeheerders.
4. Het HPF ziet MVB als een integraal onderdeel van het beleggingsproces, en zet hiervoor de geëigende instrumenten in: ESG-Integratie, Actief Beleggerschap, Uitsluiting en Impact Investing.
- Onder Actief Beleggerschap wordt begrepen Engagement, Stemmen en Class Actions & Claims.
5. Het HPF geeft de voorkeur aan Engagement boven Uitsluiting.
- De uitsluitingenlijst zal in ieder geval de wettelijke uitsluitingen bevatten en ondernemingen die de allerlaagste Mensenrechtenscore hebben, en ondernemingen die na herhaaldelijk Engagement op de drie Thema's geen verbetering laten zien.

1.2 Thema's en instrumenten

Binnen het ESG raamwerk zijn alle drie de factoren (E, S en G) belangrijk voor het HPF. Echter, om de relevantie van het MVB beleid te vergroten (cf. Leidend Principe 2), legt het HPF de nadruk op de drie thema's Klimaat, Water en Mensenrechten (cf. Leidend Principe 3). Deze thema's zijn geïnspireerd door de duurzaamheidsthema's van HEINEKEN NV en de Sustainable Development Goals (SDGs) van de Verenigde Naties. Het HPF adresseert deze drie thema's met behulp van vier instrumenten (cf. Leidend Principe 4) op een wijze zoals schematisch in het overzicht hieronder in kaart is gebracht.

Klimaat

Eén van de hedendaags grootste bedreiging op aarde is klimaatverandering. Klimaatverandering heeft grote gevolgen voor mens, natuur en milieu, en bedreigt daarmee een duurzaam leefbare wereld voor onszelf en onze kinderen. Met name de toename van broeikasgassen in de atmosfeer zorgen ervoor dat het klimaat in snel tempo verandert en de temperatuur op aarde stijgt. Daarom vindt het HPF het belangrijk om een bijdrage te leveren aan de reductie van de CO₂e uitstoot.

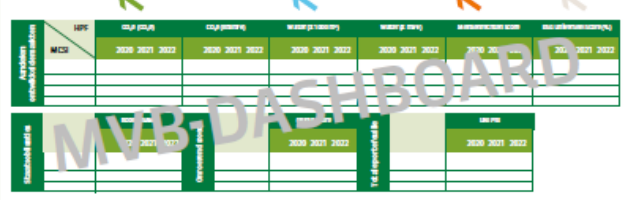
Water

De voorraden schoon en zoet water in de wereld staan onder grote druk. Door klimaatverandering (droogte en hittegolven, maar ook overstromingen), de toename van de wereldbevolking en de economische groei ontstaat het probleem van schaarste van schoon en zoet water. Oplossingen voor dit probleem zijn cruciaal om te overleven. Het HPF vindt het belangrijk dat er voldoende schoon en zoet water voor iedereen beschikbaar is.

Mensenrechten

De bescherming en het respecteren van mensenrechten worden gezien als basisprincipes van goed ondernemerschap. Het HPF vindt het belangrijk dat ondernemingen zorgvuldig omgaan met mensenrechten van arbeiders en lokale gemeenschappen.

In het overzicht hiernaast is de relatie tussen thema's en instrumenten niet voor alle instrumenten dezelfde. Zo heeft het HPF onder ESG Integratie bijvoorbeeld ook kentallen en beleid geformuleerd die het veel bredere ESG spectrum geïntegreerd adresseren. Deze vallen onder het thema "Overig". Ook overlapt het aandachtspunt van het Actief Beleggerschap, de van het IMVB Convenant afgeleide OESO Richtlijnen, grotendeels het thema 'Mensenrechten' maar is hieraan niet identiek. Aangezien de instrumenten, de beleggingscategorieën en de beschikbaarheid van MVB data een zeer grote mate van diversiteit kennen, is diversiteit in de relatie tussen thema's en instrumenten onvermijdelijk en maakt het tevens mogelijk om méér MVB aspecten in het totale beleid te incorporeren dan het kleinere universum van de drie thema's biedt.

THEMA \ INSTRUMENT	Klimaat in CO ₂ -uitstoot	Water in H ₂ O consumptie	Mensenrechten met name arbeidsomstandigheden en kinderarbeid	Overig
ESG INTEGRATIE	 ESG-Integratie bij externe vermogensbeheerders wordt verwacht.			
	Doelstelling op CO ₂ -voetdruk reductie	Doelstelling op Impact Investing	Doelstelling op minimale mensenrechten score	Doelstelling op staatsobligaties, onroerend goed en externe managers
ACTIEF BELEGGERSCAP	✓ (vanaf 2023)	✓ (vanaf 2023)	✓	✓ (vanaf 2023)
UITSLUITING	Wettelijke uitsluitingen op controversiële wapens en landen waarop een gecombineerde wapenembargo en 'asset freeze' van toepassing is door de VN of EU. Indien engagement niet tot de gewenste doelstelling leidt of de mensenrechten score niet wordt gehaald.			
IMPACT INVESTING	✓ (via GSS bonds)	✓	✗	✓ (via GSS bonds)
GEÏNSPIREERD DOOR SDG'S	 		 	

✓ element is onderdeel van het MVB-beleid. ✗ element is niet expliciet onderdeel van het MVB-beleid.

1.3 De instrumenten nader uitgewerkt

1.3.1 ESG Integratie

Het HPF houdt bij beleggingsbeslissingen rekening met milieu-(E), sociale (S) en bestuurlijke (G) factoren. Hiertoe heeft het HPF een MVB Dashboard ontwikkeld waarmee de monitoring van delen van de beleggingsportefeuille plaatsvindt op basis van verschillende kentallen voor de thema's Klimaat, Water en Mensenrechten. Ook spelen de ESG factoren een rol in het beleggingsproces van het HPF bij het selecteren, monitoren en beoordelen van externe vermogensbeheerders en het vaststellen van Investment Cases en Implementatiedocumenten. En tenslotte heeft het HPF een aantal doelstellingen geformuleerd, waaronder een klimaatdoelstelling in de vorm van een CO₂e reductie doelstelling die is afgeleid van het Klimaatakkoord van Parijs.

MVB DASHBOARD

Onderdeel van ESG Integratie is het MVB Dashboard dat het HPF heeft opgezet om de kentallen voor de thema's Klimaat, Water en Mensenrechten in de deelportefeuille waarvoor deze kentallen beschikbaar zijn, te meten en beoordelen. Dit betreft voornamelijk met name de portefeuilles Aandelen Ontwikkelde Markten. Door het volgen van deze kentallen over de tijd kan beoordeeld worden of en in hoeverre deze deelportefeuille zich op deze thema's verbetert.

- Voor het thema 'Klimaat' is het kental de *CO₂e uitstoot* (TCE – Total Carbon Emission) die aan bovengenoemde deelportefeuille van het HPF kan worden toegerekend. De 'e' in CO₂e (van 'equivalent') geeft aan dat niet alleen de uitstoot van koolstofdioxide sec wordt gemeten, maar van alle in het Kyoto Protocol genoemde broeikasgassen (methaan, distikstofmonoxide, fluorkoolwaterstoffen, perfluorkoolstoffen, zwavelhexafluoride en stikstoftrifluoride). De uitstoot van deze broeikasgassen zijn omgerekend naar een 'CO₂ equivalent' uitstoot op basis van hun relatieve broeikaseffect. Het rapporteren van CO₂e in plaats van CO₂ sec volgt de 'Greenhouse Gas Protocol Corporate Accounting and Reporting Standard' en is de standaard rapportage van de uitstoot van broeikasgas binnen ESG rapportages.

Om te komen tot een kental voor de gehele deelportefeuille wordt de CO₂e uitstoot van iedere onderneming gewogen met het aandeel van het HPF in het eigendom van die onderneming, en worden deze aan het HPF toegerekende uitstootcijfers opgeteld over alle ondernemingen in de deelportefeuille van het HPF. Ook wordt de aldus verkregen totale CO₂e uitstoot van de deelportefeuille van het HPF gedeeld door de waarde van deze deelportefeuille om zo te komen tot een *genormaliseerde CO₂e uitstoot per geïnvesteerde euro* (TCEN – TCE Normalized), doorgaans ook wel de *CO₂e Voetafdruk* genoemd. Op termijn zal worden bekeken of deze kentallen zodanig aangepast kunnen worden dat ook de credit portefeuille

van het HPF in de berekeningen kan worden meegenomen. Dit kan gebeuren zodra dit zinvol is, en dit o.a. niet leidt tot dubbeltellingen van CO₂e uitstoot in onze rapportage.

Het totale effect van de CO₂e uitstoot over een jaar kan worden verdeeld in een 'Ondernemingseffect' en een 'Portefeuille effect'. Het 'Ondernemingseffect' geeft de emissie verbeteringen (of verslechtingen) gedurende een jaar weer bij de ondernemingen die aan het begin van het jaar in onze portefeuille opgenomen zijn, gewogen met ons aandeel in de ondernemingswaarde van die ondernemingen op dat moment. Het 'Portefeuille effect' geeft de emissie verbeteringen (of verslechtingen) weer als gevolg van allocatie en waardeveranderingen in de portefeuille gedurende het jaar.

- Voor het thema 'Water' wordt op overeenkomstige wijze de water consumptie berekend die aan bovengenoemde deelportefeuille van het HPF kan worden toegerekend, door de water consumptie van iedere onderneming te wegen met het aandeel van het HPF in de ondernemingswaarde van die onderneming en deze aan het HPF toegerekende water consumptie cijfers op te tellen over alle ondernemingen in de deelportefeuille van het HPF. Water consumptie cijfers zijn vooralsnog beperkt beschikbaar, waardoor het kental slechts berekend kan worden voor een deel van bovengenoemde deelportefeuille. De ontwikkelingen op dit gebied gaan echter snel, en de verwachting is dat het deel van de aandelenportefeuille waarvoor dit kental berekend kan worden in de toekomst snel zal stijgen.
- Op overeenkomstige wijze wordt de score van ondernemingen op het thema Mensenrechten verwerkt tot een totaal score van de deelportefeuille van ondernemingen waarvoor deze scores beschikbaar zijn.
- Ook wordt op overeenkomstige wijze een 'ESG Universeel score' voor de deelportefeuille van ondernemingen vastgesteld waarvoor deze scores beschikbaar zijn. Dit gebeurt om ook andere dan de hierboven genoemde Thema's een plaats in het MVB Dashboard van de ESG Integratie te geven (op zeer geaggregeerd niveau).

Voor andere beleggingscategorieën dan Aandelen Ontwikkelde Markten bevat het MVB Dashboard de volgende kentallen. Deze kentallen zijn MVB-breed en ontstijgen daarmee de hierboven genoemde thema's.

- Voor de beleggingscategorie Staatsobligaties binnen LDI wordt de RobecoSAM score gerapporteerd.
- Voor Onroerend Goed wordt de Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB) score gerapporteerd.
- Tenslotte rapporteren we in hoeverre de managers aan onze voorkeur voldoen om de '*UN Principles for Responsible Investment*' (UN PRI) te hebben ondertekend.

ESG INTEGRATIE BIJ EXTERNE VERMOGENBEHEERDERS

Bij de selectie en monitoring van de externe vermogensbeheerders worden ESG criteria expliciet meegenomen. Onderdeel van de selectie is de beoordeling of de vermogensbeheerder kan voldoen aan het IMVB Convenant, waaronder de onderdelen die betrekking hebben op de ESG due-diligence.

Het HPF verwacht van zijn vermogensbeheerders dat zij ESG criteria meewegen in hun beleggingsbeslissingen. Dit houdt in dat zij binnen de mandaatruimte die zij hebben, bepaalde ondernemingen of landen selecteren en daarbij over- of onderwegingen toepassen op basis van bepaalde ESG scores.

DOELSTELLINGEN

Klimaat

De maatschappij-brede norm, die ook in klimaat benchmarks wordt gehanteerd als vertaling van het Klimaatakkoord van Parijs, is een reductie van de CO₂e Intensiteit van 7% per jaar. Dit zou met een aantal andere maatregelen moeten leiden tot een klimaat-neutrale wereldeconomie in 2050 ('net zero emission' ambitie). ***Het HPF onderschrijft deze ambitie en wil hieraan een bijdrage leveren door verantwoordelijkheid te nemen voor ontwikkelingen die het redelijkerwijs en binnen zijn MVB doelstelling kan beïnvloeden.***

Bovengenoemde is echter niet geschikt om één-op-één als doelstelling voor het HPF te fungeren. Deze norm, gedefinieerd op basis van het kental CO₂e Intensiteit wordt verkregen door de CO₂e uitstoot van een onderneming te delen door de omzet van die onderneming, en het gewogen gemiddelde hiervan te bepalen over alle ondernemingen in de deelportefeuille. Bijgevolg is dit reductie kental afhankelijk van omzet cijfers van ondernemingen en derhalve van prijsontwikkelingen op afzetmarkten, die geen enkele relatie hebben met ontwikkelingen in CO₂e emissies en die het HPF ook niet kan beïnvloeden. Daarom heeft het HPF, aannemende dat prijzen op afzetmarkten met gemiddeld 3% per jaar stijgen, bovengenoemde 'nominale' reductie norm van 7% voor CO₂e Intensiteit vertaald naar een gemiddelde 'reële' reductie doelstelling van 4% per jaar voor de CO₂e Voetafdruk. Dit kental, dat onderdeel is van eerdergenoemd MVB Dashboard, is *niet* afhankelijk van prijzen op afzetmarkten. Wel is dit kental nog afhankelijk van aandelenprijzen. Daarom wordt de 4% reductie doelstelling in enig jaar toegepast op de CO₂e Voetafdruk ná correctie voor de autonome ontwikkelingen in aandelenprijzen. Ook wordt op deel portefeuilleniveau nog gecorrigeerd voor stijgingen (niet: dalingen) in de CO₂e Voetafdruk die door de ondernemingen zelf worden veroorzaakt, aangezien het HPF ook deze autonome stijgingen niet zal corrigeren. De aldus verkregen 'reële' 4% reductie doelstelling na correcties is dan alleen nog afhankelijk van verschuivingen (herallocaties) binnen de portefeuille, en dat is gegrond; verschuivingen binnen de portefeuille zijn immers de verantwoordelijkheid van het HPF en kunnen wél door het HPF beïnvloed worden. Daarmee is de 4% reductie per jaar van de CO₂e Voetafdruk ná correctie voor de autonome ontwikkelingen in aandelenprijzen en ná correctie voor de autonome stijgingen (niet: dalingen) die door de ondernemingen zelf worden veroorzaakt, een gepaste en beïnvloedbare doelstelling en bijgevolg haalbaar beleid (cf. eerdergenoemd Leidend Principe 2).

De CO₂e reductiedoelstelling geldt vooralsnog alleen voor de beleggingscategorie Aandelen Ontwikkelde Markten. Wanneer er voldoende en betrouwbare data beschikbaar is, kan dit worden uitgebreid naar andere beleggingscategorieën (Aandelen Opkomende Markten, Onroerend Goed en Bedrijfsobligaties).

Het CO₂e reductiebeleid is als volgt. Voor het onderhavige verslagjaar worden zowel de feitelijke CO₂e Voetafdruk van de ultimo portefeuille vastgesteld als ook de doelstelling hiervoor. Indien de feitelijke CO₂e Voetafdruk lager of gelijk is aan de doelstelling, dan is geen verdere aanpassing van de ultimo portefeuille nodig. Indien de feitelijke CO₂e Voetafdruk daarentegen hoger is dan de doelstelling dan volgt in de eerste maanden na het verslagjaar een aanpassing van de ultimo portefeuille zodanig dat een CO₂e Voetafdruk resulteert die alsnog lager is dan of gelijk is aan de doelstelling. Op deze wijze wordt dan alsnog, ex-post, aan de doelstelling voldaan. Indien voor de (eventueel aangepaste) ultimo portefeuille een lagere CO₂e Voetafdruk resulteert dan de doelstelling dan wordt dit reductie overschot doorgeschoven naar het volgende verslagjaar (als 'al gereduceerd' voor dat verslagjaar). Mocht echter in enig jaar om gegronde redenen de reductie doelstelling niet worden gehaald, dan wordt het reductie tekort ook doorgeschoven naar het volgende verslag jaar (als 'nog te reduceren' voor dat verslagjaar).

Mensenrechten

De doelstelling voor mensenrechten is dat ondernemingen niet gedurende twee opeenvolgende jaren de slechtste MSCI Mensenrechtenscore behalen (score 0, op een schaal van 10). Indien een onderneming hier niet aan voldoet, wordt deze uitgesloten van de portefeuille. Deze doelstelling is van toepassing op de beleggingscategorie Aandelen Ontwikkelde Markten.

Staatsobligaties

Voor Staatsobligaties hanteert het HPF een gewogen RobecoSam Country Sustainability Index van hoogstens 20 voor opname in de portefeuille.

Onroerend Goed

Ten aanzien van Onroerend Goed stimuleert het HPF de vermogensbeheerders een duurzaamheidsbeleid te implementeren en eist het HPF in principe dat vermogensbeheerders in het jaarlijkse GRESB een "Green Star" waardering hebben behaald.

Externe vermogensbeheerders

Het HPF eist in principe van vermogensbeheerders dat zij de UN PRI hebben ondertekend.

1.3.2 Actief Beleggerschap

Het HPF is een betrokken belegger en maakt actief gebruik van de rechten voor beleggers (aandeelhouders) om lange-termijn waardecreatie te bevorderen in de ondernemingen waarin wordt belegd. Dit doet het HPF door de inzet van de volgende drie sub-instrumenten: Engagement, Stemmen en Class Actions & Claims. Op deze manier oefent het HPF invloed uit op de strategie van de ondernemingen waarin het investeert. Actief Beleggerschap is van toepassing op de beleggingscategorie Aandelen.

ENGAGEMENT

Onder Engagement valt het gesprek aangaan met ondernemingen over hun maatschappelijk verantwoord ondernemen. Het HPF participeert in gesprekken met bedrijven waar (potentiële) negatieve impacts zijn geïdentificeerd die binnen het Engagement beleid van het HPF vallen. Engagement op basis van negatieve impact bevat vier doelstellingen:

- De negatieve impact moet worden beëindigd;
- De onderneming moet zorgen voor herstel en/of verhaal voor benadeelden;
- De onderneming moet voldoende maatregelen nemen om toekomstige incidenten te voorkomen;
- De onderneming moet transparant zijn over de genomen maatregelen.

Vanaf 2021 is het Engagement programma gebaseerd op Sustainalytics' Global Standards Engagement. Dit omvat een ESG due-diligence procedure ('screening') van ondernemingen die het HPF in portefeuille heeft en die de OESO Richtlijnen structureel en ernstig schenden; de beleggingsportefeuille wordt hierbij gecontroleerd op ondernemingen die milieunormen, mensenrechten, arbeidsnormen of anti-corruptie regels schenden.

Naast de OESO Richtlijnen onderschrijft het HPF ook de UN Global Compact Principles, en verwacht van ondernemingen waarin het belegt dat zij deze principes ook respecteren. Ondernemingen die deze principes ernstig en structureel schenden passen niet bij de uitgangspunten van het HPF. Aangezien de OESO Richtlijnen en de UN Global Compact Principles grotendeels samenvallen, adresseert het op de OESO Richtlijnen gerichte Engagement beleid van het HPF ook de UN Global Compact Principles.

Vanaf 2023 wordt het Engagementprogramma uitgebreid naar het Sustainalytics' Engagement 360 programma. Dit programma brengt alle Engagement onderwerpen samen. HPF participeert dan in alle engagement trajecten, maar focust zich hier met name op de thema's Klimaat, Water en Mensenrechten (zoals hierboven opgemerkt op laatstgenoemde thema al vanaf 2021). Binnen het thema Klimaat wordt engagement gevoerd op diverse klimaat-gerelateerde aspecten (zoals CO₂e emissies, maar ook biodiversiteit).

Hierbij gebruikt het HPF de gespecialiseerde 'controverse' data van Sustainalytics. De uitvoeringsorganisatie monitort de beleggingsportefeuille eenmaal per jaar op basis van de 'controverse' data, tenzij er aanleiding is om dit vaker te doen. De uitkomsten kunnen leiden tot aanpassingen in de uitsluitingenlijst.

De controverses geven ook inzicht in de verschillende gradaties van de daadwerkelijke schendingen van de verschillende normen in onze beleggingsportefeuille, zodat deze schendingen kunnen worden geprioriteerd op basis van ernst, schaal en onomkeerbaarheid. Potentiële negatieve impact is ook onderdeel van de overall ESG risk rating die wordt verkregen uit de dataset van de dataprovider en die is gebaseerd op waarschijnlijkheidskansen.

Bij het beoordelen van een geïdentificeerde daadwerkelijke en/of potentiële negatieve impact worden waar relevant externe belanghebbenden, zoals deelnemers, werkgever of maatschappelijke organisaties en experts betrokken.

Wanneer ondernemingen in de beleggingsportefeuille (potentieel) negatieve impact veroorzaken, gebruikt het HPF zijn invloed om deze impact te voorkomen, te mitigeren of herstel of verhaal mogelijk te maken. Dit doet het HPF onder andere via Engagement en/of Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen.

Het gesprek vindt plaats door samen op te trekken met andere beleggers die gekozen hebben voor Engagement met deze ondernemingen, via het platform dat Sustainalytics is opgezet. Het gesprek zelf wordt namens al deze beleggers door de Sustainalytics gevoerd, waardoor de impact van de Engagement veel groter is dan ingeval het HPF dit op eigen initiatief en afzonderlijk zou hebben uitgevoerd.

Een Engagement traject wordt als succesvol beoordeeld als alle tijdgebonden doelen zijn bereikt. Indien een engagementtraject herhaaldelijk niet tot het gewenste resultaat leidt, besluit het HPF tot desinvestering en plaatsing van de onderneming op de uitsluitingenlijst.

Het HPF monitort de voortgang en impact van het Engagement beleid door periodiek een rapportage te ontvangen van Sustainalytics en vermogensbeheerders. Waar nodig wordt bijgestuurd. Over de uitvoering en resultaten van de Engagement wordt jaarlijks gerapporteerd. De rapportage zal plaatsvinden op de thema's Klimaat, Water en Mensenrechten. Over de overige thema's waarover Engagement plaatsvindt, zal mogelijk in de toekomst worden gerapporteerd. Daarnaast worden periodiek Engagement rapportages gepubliceerd op de HPF website.

STEMMEN

Het HPF is van mening dat Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen bijdraagt aan het rendement-risicoprofiel van de ondernemingen en beschouwt het uitoefenen van zijn stemrecht als zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid. Het actief uitoefenen van het stemrecht draagt bij aan het creëren van lange-termijn aandeelhouderswaarde en past bij het verantwoord beleggingsbeleid.

Het HPF heeft bij een fondsbelegging beperkte mogelijkheden om een eigen stembeleid te voeren en volgt derhalve het stembeleid van de vermogensbeheerder. Ook bij beleggingen in discretionaire mandaten zoekt het HPF voor het Stemmen samenwerking met de vermogensbeheerder(s), omdat het HPF gelooft in een grotere impact als de krachten worden gebundeld. Het HPF heeft de afspraak met de vermogensbeheerders dat er gestemd wordt volgens richtlijnen die afgeleid zijn van het International Corporate Governance Network (ICGN). Deze vermogensbeheerders rapporteren hierover aan het HPF.

CLASS ACTIONS & CLAIMS

Het HPF voert Class Actions & Claims tegen bedrijven die overtredingen hebben begaan en daardoor financiële schade hebben toegebracht aan aandeelhouders. Door middel van Class Actions & Claims wordt geprobeerd de corporate governance van een onderneming te verbeteren en de financiële schade voor het HPF vergoed te krijgen. Aangezien dit langdurige en tijdrovende trajecten zijn, neemt het HPF alleen deel in Class Actions & Claims waarbij alle beleggers in aanmerking komen voor schadevergoeding. Het HPF werkt hiervoor samen met partijen die namens het HPF (en andere beleggers) optreden. Jaarlijks worden de resultaten van de Class Actions in het Duurzaamheidsverslag gerapporteerd.

1.3.3 Uitsluiting

Ondanks dat het HPF de voorkeur geeft aan Engagement boven Uitsluiting (cf. Leidend Principe 5), sluit het HPF investeringen in ondernemingen uit die in hun bedrijfsvoering of in hun producten of diensten in strijd zijn met internationale verdragen. Ook sluit het HPF investeringen in obligaties van landen uit die in hun landsbestuur niet aan internationale verdragen voldoen. Voor dit alles zijn 4 criteria gedefinieerd:

- 1) Uitsluiting van ondernemingen die controversiële wapens of cruciale onderdelen daarvan produceren, verkopen of distribueren; dit omvat maar is niet beperkt tot de wettelijke uitsluiting op clustermunitie.
- 2) Uitsluiting van staatsobligaties van landen waarop de Verenigde Naties of de EU sanctiewetgeving een wapenembargo met 'asset freeze' van toepassing heeft verklaard.
- 3) Uitsluiting van ondernemingen waarbij engagement herhaaldelijk niet tot het gewenste resultaat leidt. Dit heeft betrekking op ondernemingen in engagement trajecten binnen de thema's: Klimaat, Water en Mensenrechten, waarbij de bevindingen structureel en ernstig van aard dienen te zijn.

- 4) Uitsluiting van ondernemingen die het behalen van de doelstellingen op het MVB Dashboard belemmeren. Vooralsnog betreft dit het uitsluiten van ondernemingen die twee opeenvolgende jaren de slechtste MSCI Mensenrechtenscore behalen (score 0, op een schaal van 10).

Bij de uitsluitingen 1-2 geldt zero-tolerance. Dit betekent dat geen enkele belegging in hierbij betrokken ondernemingen of landen is toegestaan. Bij de overige uitsluitingen 3-4 geldt zero-tolerance bij discretionaire mandaten, maar bij beleggingsfondsen geldt een beperkte tolerantie van maximaal 0,5% van de waarde van het beleggingsfonds aangezien het HPF minder invloed heeft op de invulling van de portefeuille binnen een beleggingsfonds. Bij overschrijding van de 0,5% limiet zal het HPF in gesprek gaan met de vermogensbeheerder. Indien dit niet tot een reductie van de overschrijding tot onder de 0,5% limiet leidt, kan het HPF besluiten om het beleggingsfonds uit de portefeuille te verwijderen.

Met betrekking tot Uitsluiting 3 spreekt het HPF van een structurele en ernstige schending van de OESO Richtlijnen wanneer de schending naar alle verwachting niet zal worden geadresseerd of na een periode van Engagement onvoldoende is geadresseerd. Bij de beoordeling wordt gekeken naar de ernst van de schending en de maatregelen die de onderneming heeft genomen om de schending op te heffen.

Het HPF implementeert het uitsluitingenbeleid op basis van publiekelijk beschikbare lijsten en op basis van data en analyses die via de ESG dataprovider(s) worden verkregen. Bij de selectie van beleggingsfondsen wordt het uitsluitingenbeleid van de vermogensbeheerder in de beoordeling meegenomen.

Het Uitsluitingenbeleid is van toepassing op aandelen, staatsobligaties en bedrijfsobligaties. De uitsluitingenlijst wordt jaarlijks op de website van het HPF gepubliceerd.

1.3.4 Impact Investing

Het HPF wil met impact investing een positieve bijdrage leveren aan belangrijke sociale en duurzaamheidsvraagstukken in combinatie met het behalen van financieel rendement tegen een aanvaardbaar risico.

Het HPF heeft gekozen om Impact Investing zowel in de Aandelenportefeuille als in de Vastrentende portefeuille in te vullen.

- Impact Investing middels Waterfonds

In de Aandelenportefeuille wordt Impact Investing ingevuld op het thema Water middels een Waterfonds. Hoewel dit thema ook middels het MVB Dashboard is opgenomen, is de beschikbaarheid van relevante data nog niet zodanig dat het sturen op dit thema via doelstellingen op het dashboard mogelijk is. Het inzetten van Impact Investing is voor dit thema dan ook het meest geschikte en effectieve instrument. Hierbij is gekozen voor een praktische, hanteerbare en gefaseerde invulling in de vorm van een themafonds. Het themafonds, waarbij onderliggende

bedrijven/aandelen zorgen voor oplossingen in waterconsumptie en -verbruik, leveren daarmee een bijdrage aan het terugbrengen van waterschaarste. Er wordt gestreefd naar een allocatie van 1% van het totale belegd vermogen naar een Waterfonds.

- Impact Investing middels green, social en sustainability staats(gerelateerde)obligaties (GSS bonds)

Het HPF ziet de uitgifte van groene staats(gerelateerde)obligaties als signaal dat landen ambitie hebben om klimaatrisico aan te pakken. Het geeft inzicht in de stappen die overheden willen zetten om klimaatverandering te bestrijden en om het land voor te bereiden op de fysieke impact ervan. Sociale staats(gerelateerde)obligaties worden ingezet om een bijdrage te leveren aan sociale aspecten in de samenleving, zoals verbetering van het onderwijs, gezondheidszorg en bescherming van woonomstandigheden. Om impact te maken op de vastrentende portefeuille, zonder dat dit ten koste van de liquiditeit en rendement-risico karakteristieken gaat, wordt een deel van de staats(gerelateerde)obligatieportefeuille geïnvesteerd in GSS staats(gerelateerde)obligaties. De doelstelling hierbij is een minimale allocatie van GSS bonds in de staats- en staatsgerelateerde obligatieportefeuille van 10%.

Het HPF hanteert de volgende uitgangspunten bij Impact Investing:

- De belegging kent een duidelijke en expliciete maatschappelijke doelstelling, naast de reguliere financiële doelstellingen;
- De belegging gaat niet ten koste van het verwachte lange-termijn rendement-risicoprofiel, maar een beperkt lager rendement of hoger risico op de korte termijn is acceptabel;
- De gerealiseerde impact van de belegging dient meetbaar te zijn;
- Er dient periodiek gerapporteerd te worden over de impact;
- De rapportages dienen in zekere zin van assurance te zijn voorzien (bijvoorbeeld door accountantsverklaring).

1.4 Verantwoording en Evaluatie van het MVB beleid

VERANTWOORDING

Het HPF legt verantwoording af over het MVB beleid aan zijn belanghebbenden ten minste conform de vereisten die volgen uit wet- en regelgeving. Het HPF legt vast wat de acties en de resultaten zijn van het beleid:

1. ESG Integratie: het HPF vindt het belangrijk om het effect van de wijzigingen in de beleggingsportefeuille door het MVB beleid inzichtelijk en meetbaar te maken. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de kentallen in het MVB Dashboard. Door deze kwantificering is het mogelijk de gewenste doorlopende verbetering van het beleid en het inzicht van de effectiviteit van het beleid te monitoren.
2. Actief Beleggerschap: het HPF maakt periodiek inzichtelijk welke invloed zij heeft uitgeoefend om verbeteringen te bewerkstelligen op het gebied van MVB.

3. Uitsluitingen: periodiek, maar in ieder geval jaarlijks, wordt de Uitsluitingenlijst op de website gepubliceerd, alsmede per uitsluiting de reden daarvoor.
4. Impact Investing: jaarlijks worden de resultaten van Impact Investing gepubliceerd.

Jaarlijks zal het HPF aan de deelnemers en anderen belanghebbenden verantwoording over het gevoerde MVB beleid afleggen via de website van het HPF middels het Duurzaamheidsverslag, gescheiden in een beleidsdeel en een resultatendeel, waarbij de uitsluitingenlijst en rapportages die volgen uit wet- en regelgeving (zie sectie 1.6) elders op de website staan.

De deelnemers worden daarnaast periodiek over recente MVB ontwikkelingen geïnformeerd middels de nieuwsbrief die via de e-mail verspreid wordt of op de website staat.

EVALUATIE

Het MVB beleid wordt minimaal iedere 3 jaar geëvalueerd in de beleggingscommissie. Deze evaluatie wordt besproken in het bestuur en indien de evaluatie hier aanleiding toe geeft, wordt het beleid en de invulling van het beleid aangepast. De laatste evaluatie van het MVB beleid heeft in 2022 plaats gevonden door het bestuur.

1.5 IMVB Convenant, OESO Richtlijnen en UN Guiding Principles

Het HPF heeft eind december 2018 het Convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB Convenant) Brede Spoor ondertekend. Het IMVB Convenant is ontstaan uit een samenwerking van Nederlandse pensioenfondsen, NGO's, de Nederlandse overheid en vakbonden om maatschappelijk verantwoord beleggen verder te brengen. In het Convenant is afgesproken dat pensioenfondsen inzicht in hun beleggingen krijgen en ernaar handelen in lijn met de OESO Richtlijnen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights.

Met het ondertekenen van het Convenant heeft het HPF de OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs) onderschreven, en wordt het OESO Richtsnoer voor Institutionele Beleggers als leidraad gehanteerd. Al doende beoogt het HPF een bijdrage te leveren aan maatschappelijke lange termijn waardecreatie.

De OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen zijn opgesteld om wereldwijde bedrijven te helpen hun bedrijfsvoering op een maatschappelijk verantwoorde wijze in te richten. Dit betreft kwesties als mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu- en natuurimpact, tegengaan van omkoping en corruptie, consumentenbelang, en verantwoorde omgang met belasting. Deze richtlijnen zijn voor het HPF daarom belangrijke uitgangspunten in het opstellen van het MVB beleid.

Het OESO Richtsnoer stelt dat voor de doeleinden van de OESO Richtlijnen due-diligence wordt gezien als het proces waarmee institutionele beleggers de daadwerkelijke en potentiële negatieve impact van hun beleggingen op belanghebbenden in de (beleggings-)keten kunnen identificeren, prioriteren, voorkomen en/of mitigeren en hierover verantwoording af leggen.

Het HPF verwacht ook van externe vermogensbeheerders, ESG dienstverleners en ondernemingen waarin het investeert dat zij volgens deze internationale standaarden handelen en dit ook publiekelijk kenbaar maken. Wanneer het HPF nieuwe contracten afsluit met vermogensbeheerders, zullen daarin bepalingen worden opgenomen rond de borging van de OESO Richtlijnen.

Tenslotte heeft het HPF zich gericht op het implementeren van het beleid in nieuwe contracten met externe dienstverleners (2021) en op het concreet uitwerken en invullen van de monitoring en de transparantie vereisten van de uitbesteding (2021). Vanaf 2022 rapporteert het HPF conform de OESO Richtlijnen en de UNGPs.

1.6 Wet- en Regelgeving

Ons MVB beleid voldoet aan wet-en regelgeving.

- IORP II (Institutions for Occupational Retirement Provision Directive) vereist dat pensioenfondsen hun deelnemers informeren over het MVB beleid en dat zij in kaart brengen wat bestaande en opkomende maatschappelijke risico's zijn; verslaglegging hieromtrent is te vinden in het jaarverslag en het Duurzaamheidsverslag.
- De SRD II Richtlijn (Shareholder Rights Directive II) vereist dat pensioenfondsen een betrokkenheidsbeleid (Engagement en Stemmen) opstellen en verantwoording over de uitvoering hiervan afleggen; deze Europese Richtlijn is in de Nederlandse wetgeving verankerd in artikelen 5:87c en 5:87d van de Wet Financieel Toezicht (WFT); verslaglegging hieromtrent is te vinden op onze website (onder SRDII).
- SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation, waaronder EU Taxonomie) verplicht financiële marktdeelnemers, zoals pensioenfondsen, informatie te verschaffen over het duurzame beleggingsbeleid, en transparant te zijn over de uitvoering daarvan; verslaglegging hieromtrent is te vinden op onze website (onder SFDR)

Verder is er (EU) wetgeving in ontwikkeling die de komende jaren voor het HPF relevant kunnen zijn. Het HPF volgt de ontwikkelingen op dit gebied en past het MVB beleid, uitvoering en rapportage indien nodig aan.